

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО. КРИМІНОЛОГІЯ

УДК 343.77:349.6(477)(045)
DOI 10.32782/2523-4269-2025-90-66-71

Данилевська Юлія Олександрівна,

кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник,
завідувач докторантури

(Донецький державний університет внутрішніх справ, м. Кривий Ріг)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1893-8473>

Данилевський Андрій Олександрович,

кандидат юридичних наук, доцент,

начальник кафедри розвідки – начальник розвідки

(Київський інститут Національної гвардії України, м. Київ)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9315-9381>

ВІДМЕЖУВАННЯ НЕЗАКОННОГО ЗАЙНЯТТЯ РИБНИМ, ЗВІРИНИМ АБО ІНШИМ ВОДНИМ ДОБУВНИМ ПРОМИСЛОМ ВІД КРАДІЖКИ

У статті представлений аналіз складу кримінального правопорушення, передбаченого статтею 249 КК України. Досліджуються ознаки предмета незаконного зайняття рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом, за допомогою яких можна відмежувати це кримінальне правопорушення від суміжних складів кримінальних правопорушень, зокрема, крадіжки. Так, встановлено, що предметом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 249 КК України, є водні живі ресурси, які не відокремлені від природного середовища або в які не вкладена праця людини.

Ключові слова: кримінальні правопорушення проти довкілля, кримінальні правопорушення проти власності, предмет кримінального правопорушення, рибний промисел, водний добувний промисел, крадіжка.

Постановка проблеми. Сучасні показники чисельності популяцій живих ресурсів в об'єктах внутрішніх вод України свідчать про складну, подекуди критичну ситуацію щодо відновлення водних біологічних ресурсів. До головних причин такого стану речей дослідники відносять: активне втручання людини в процеси життєдіяльності водної біофауни шляхом збільшення вилову риби; відсутність належного контролю за видачою відповідних квот і ліцензій; неналежне виконання програм із відновлення популяцій риби. Проте одним з найнебезпечніших чинників виділяється порушення правил вилову риби [1, с. 219]. Тенденції правозастосовної практики щодо притягнення до кримінальної відпові-

дальності за вчинення кримінальних правопорушень проти навколишнього природного середовища свідчать про те, що незаконне зайняття рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом відноситься до одного з найбільш поширених кримінальних правопорушень у цій сфері. Разом із тим, принцип справедливості вимагає правильної кваліфікації такого діяння та відмежування його від суміжних кримінальних правопорушень, одним з яких є крадіжка.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання відповідальності за кримінальне правопорушення, передбачене статтею 249 КК України, розглядалося у роботах таких вчених, як: Є. М. Борисов, Т. І. Волкова,

О. О. Дудоров, Д. В. Каменський, В. М. Комарницький, М. В. Комарницький, Р. М. Мовчан, С. М. Мойсак, К. М. Оробець, Є. О. Письменський та інших. Проте окремі питання, зокрема, відмежування цього кримінального правопорушення від крадіжки, залишаються дискусійними й сьогодні.

Метою цієї роботи є відмежування незаконного зайняття рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом від крадіжки.

Виклад основного матеріалу. Спільною ознакою зазначених кримінальних правопорушень є спосіб вчинення кримінального правопорушення – незаконний вилов риби, або інше незаконне зайняття звіриним чи іншим водним добувним промислом. Хоча стаття 249 КК України охоплює незаконне зайняття водним добувним промислом, вчинене як таємно, так і відкрито, очевидно, що у більшості випадків винна особа намагається вчинити таке діяння таємно з метою уникнення притягнення до кримінальної відповідальності. Це також дозволяє зробити висновок про спорідненість складу кримінального правопорушення, передбаченого статтею 249 КК України, та крадіжки (стаття 185 КК України).

Для розмежування зазначених складів кримінальних правопорушень проаналізуємо їх ознаки.

На думку дослідників, безпосереднім об'єктом незаконного зайняття рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом є поставлені під охорону закону про кримінальну відповідальність суспільні відносини, що забезпечують у водній екосистемі раціональне використання та охорону живих ресурсів, які мають промислове значення, збереження екологічної рівноваги та підтримання природного відтворення й екологічної безпеки [2, с. 71]; встановлений порядок раціонального використання, охорони і відтворення риб та інших об'єктів водної фауни як важливої складової частини навколишнього природного середовища [3, с. 62]; порядок добування риб та інших водних живих ресурсів, установлений з метою раціонального використання, охорони та відтворення об'єктів водної фауни і флори як інтегрованої складової навколишнього природного середовища [4, с. 407]. Схожої думки дотримується і Т. І. Волкова, яка визначає безпосередній об'єкт такого кримінального правопорушення як суспільні відносини, які забезпечують умови з належного у відповідності до чинного законодавства зайняття рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом, та які слугують запобіганню незаконному заняттю таким промислом [5, с. 126]. На думку О. О. Дудорова та Д. В. Каменського додатковим об'єктом кримінального правопорушення, що розглядається, є порядок ведення рибного господарства [4, с. 407–408]. У свою чергу, об'єктом крадіжки традиційно визнається право власності (відносини власності) [6, с. 154].

Не зважаючи на відмінність безпосереднього об'єкта, у науковій літературі існує дискусія щодо визнання додатковим безпосереднім об'єктом незаконного зайняття рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом права власності громадян на водні ресурси, оскільки внаслідок вчинення цього кримінального правопорушення заподіюється шкода правам та законним інтересам народу України у вигляді протиправного обернення в чужу власність об'єктів флори і фауни. Заперечуючи таку тезу, К. М. Оробець зазначає, що незаконно добуті водні живі ресурси не переходять у право власності винного, відбувається лише їх незаконне використання [2, с. 72]. Із такою позицією важко

погодитися, адже у випадку будь-якого посягання на власність винний не набуває права власності на незаконно отримане майно, а лише незаконно користується ним, проте це не відмінняє заподіяння шкоди праву власності інших громадян. Тому слід підтримати тезу про те, що незаконне зайняття рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом заподіює шкоду праву власності громадян, гарантованому Конституцією України, адже відповідно до статті 13 цього нормативно-правового акту водні та інші природні ресурси є об'єктами права власності Українського народу. Незважаючи на те, що винна особа також може бути представником українського народу і має право на частку такої власності, зловживаючи таким правом шляхом незаконного водного добувного промислу, вона заподіює шкоду праву власності інших громадян. Проте, на відміну від крадіжки, такий об'єкт не є основним.

Найбільше значення для відмежування кримінальних правопорушень, передбачених статтями 249 та 185 КК України, має предмет кримінального правопорушення. Не дивлячись на те, що більшість загальних ознак предмета цього кримінального правопорушення збігаються: ним є водні живі ресурси (водні біоресурси), тобто організми життя в усьому їх видовому і популяційному різноманітті та на всіх стадіях (ембріони, яйця тощо), які перебувають у стані природної волі, утримуються у напіввільних умовах чи в неволі, та неможливі без перебування в воді [3, с. 62]. До них відносять: риби різних видів; морських ссавців (дельфіни, кити, тюлені, моржі, нерпи, морські леви тощо); ракоподібні та голкошкірі водні безхребетні тварини (раки, краби, креветки, трепанги, морські їжаки, морські зірки), молюски (головоногі, черевоногі, двостулкові – мідії, кальмари, устриці тощо); водні рослини і водорості, які використовуються для виготовлення продуктів харчування, добрив, медичних препаратів, хімічних речовин, для інших цілей та які підлягають спеціальному правовому захисту (наприклад, зелені і червоні водорості, ламінарія) [4, с. 408].

Натомість предмет крадіжки значно ширший – будь-яке чуже майно. Зазначені водні біоресурси також можна віднести до майна з особливим правовим статусом – вони є власністю Українського народу, проте предметом кримінальних правопорушень проти власності, зокрема крадіжки вони стають у випадку вкладення у них людської праці та відокремлення від природного середовища. При цьому повинні бути дотримані обидві умови: вкладення людської праці без відокремлення від природного середовища, так само як і відокремлення від природного середовища без вкладення людської праці не можуть виступати підставою для визнання їх предметом крадіжки. Так, якщо особа підгодовує рибу у природній водоймі або випускає спеціально виведену рибу у таку водойму, незаконний вилов такої риби не утворює складу крадіжки і повинен кваліфікуватися за статтею 249 КК України. Так само, риба, відокремлена від природного середовища, але без вкладення праці людини, наприклад, яка опинилася на суші внаслідок раптового обміління водойми, не стає предметом крадіжки, оскільки не наділена соціальною ознакою. Як правильно зазначає К. М. Оробець, визначаючи соціальну ознаку предметів кримінальних правопорушень проти довкілля, необхідно враховувати не тільки наявність або відсутність залучення людської праці, а і спрямованість останньої: природний ресурс, до якого людська праця хоча і застосовується, проте не спрямована на вилучення його з природного середовища та поз-

бавлення природного стану, не можна оцінювати як предмет кримінальних правопорушень проти власності [2, с. 84].

У зв'язку із цим Пленум Верховного Суду України рекомендує вилов риби чи водних тварин зі спеціально облаштованих або пристосованих водоймищ, у яких вони вирощуються підприємствами, установами, організаціями чи громадянами кваліфікувати не за статтею 249 КК України, а як посягання на чужу власність [7, с. 11].

Об'єктивна сторона кримінального правопорушення, передбаченого статтею 249 КК України, характеризується суспільно небезпечним діянням у виді незаконного зайняття рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом, суспільно небезпечними наслідками у виді заподіяння істотної шкоди та причинно-наслідковим зв'язком між зазначеними діянням та наслідками. Об'єктивна сторона крадіжки також характеризується суспільно небезпечним діянням у виді таємного викрадення чужого майна, яке за змістом може збігатися з незаконним зайняттям рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом. Як уже зазначалося, зайняття водним добувним промислом не обов'язково має бути таємним, проте у більшості випадків винна особа намагається вчинити таке діяння непомітно для оточуючих або у присутності свідків, які не усвідомлюють факту незаконного зайняття водним добувним промислом.

Так, вироком Старокостянтинівського районного суду Хмельницької області від 22 листопада 2017 року у справі № 1-кп/683/231/2017 за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого частиною 1 статті 249 КК України, засуджено ОСОБА_4, який 20 вересня 2017 року близько 21 год., не маючи права на вилов рибних біоресурсів, зареєстрованого в органах рибоохорони, маючи на меті незаконно добути рибу у водоймі річки Південний Буг, усвідомлюючи протиправність своїх дій, виключно для власного збагачення, діючи приховано, не маючи на те відповідного дозволу, в порушення вимог законодавства, взявши із дому заборонене знаряддя лову – риболовецьку сітку із лівки сірого кольору довжиною 63 м, висотою 1 м, розміром вічка 45х45 мм, вброд зайшов у водойму річки Південний Буг, що поблизу села Подільське Лещинівського району Хмельницької області, де розмістив вищевказану сітку у воду. В подальшому, 20 вересня 2017 року, близько 22 год. ОСОБА_4, маючи на меті зібрати рибу, яка потрапила в тенета виставленої ним риболовецької сітки, вийшов до місця попередньо розміщеної ним сітки у водоймі, де здійснив незаконний вилов риби виду карась сріблястий в кількості 145 штук, вартістю 17 грн. за штуку, що становить 2465 грн., чим заподіяв істотної шкоди навколишньому середовищу на загальну суму сумі 2465 грн., на що вказує вартість предмета незаконного вилову, кількість добутого та цінність породи риби [8].

Характеризуючи істотну шкоду як ознаку об'єктивної сторони кримінального правопорушення, передбаченого статтею 249 КК України, дослідники зазначають: 1) поняття «істотна шкода» є оцінним; 2) таку шкоду потрібно визначати в кожному конкретному випадку з урахуванням конкретних обставин; 3) враховувати в сукупності такі критерії, як: вартість предмета незаконного вилову (полягає у грошовій оцінці завданої шкоди), кількість добутого (у перерахунку на особин чи вагу), особлива цінність порід риби, екологічна цінність фауни, складність відтворення певної породи, приве-

дення до знищення місць нересту; 4) істотну шкоду слід визначати з урахуванням оцінки об'єктів водної фауни як важливої складової навколишнього природного середовища й норм впливу на об'єкти водної фауни; 5) істотна шкода поєднує матеріальні і нематеріальні втрати; при тому перший вид шкоди виявляється в погіршенні умов існування організмів у водоймі, скороченні або зникненні популяцій видів, а другий характеризується скороченням запасів водних живих ресурсів [9, с. 35; 10, с. 39; 11, с. 571].

На відміну від статті 249 КК України, суспільно небезпечні наслідки, які є частиною об'єктивної сторони крадіжки, мають чітко визначений розмір – вони повинні перевищувати 0,5 неоподатковуваних мінімуми доходів громадян на момент вчинення кримінального правопорушення.

Таким чином, істотна шкода відповідно до статті 249 КК України, хоч і має грошову оцінку, проте носить більш складний характер і повинна враховувати інші фактори, зокрема нематеріальні втрати для навколишнього середовища.

Суб'єкт кримінальних правопорушень, передбачених у статтях 185 та 249 КК України є загальним (фізична осудна особа), проте відрізняється за віком, з якого може наставати кримінальна відповідальність. Так, за крадіжку особа може бути притягнута до кримінальної відповідальності по досягненню 14 річного віку, а за незаконне зайняття рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом – 16 річного. Така ситуація обумовлюється більш складним характером об'єктивних ознак кримінального правопорушення, передбаченого статтею 249 КК України, які повинні знайти своє відображення у свідомості винної особи, що не притаманно особам у віці від 14 до 16 років.

Суб'єктивна сторона кримінального правопорушення, передбаченого статтею 249 КК України, характеризується умислом: особа усвідомлює, що здійснює водний добувний промисел із порушенням встановленого порядку, і бажає або свідомо припускає настання істотної шкоди. Мотиви кримінального правопорушення можуть бути різними (корисливі, хуліганські чи кар'єристські спонукання, потреба в засобах існування тощо) і на кваліфікацію за статтею 249 КК України не впливають. У судово-слідчій практиці, у переважній більшості випадків, мотивом протиправної поведінки є корисливий [4, с. 427–428]. Для відмежування складу незаконного зайняття рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом необхідно також встановити факт усвідомлення винною особою того, що водні організми, які відносяться до предмету кримінального правопорушення, утримуються у вільних умовах і не є власністю іншої людини.

Так, вироком Роменського міськрайонного суду Сумської області від 19 жовтня 2023 року у справі № 585/2787/23 за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого частиною 4 статті 185 КК України, засуджено ОСОБА_4, який в період воєнного стану, введеного на території України відповідно до Закону України від 24.02.2022 №2102-ІХ затвердженого Указом Президента України від 24.02.2022 №64/2022 "Про введення воєнного стану в Україні", будучи мешканцем с. Великі Бубни, знав, що поблизу даного села розташований ставок, який в селі називають «Бази». Йому відомо про те, що ставок перебуває в оренді а також, що в даному ставку орендар розводить рибу. 18.03.2023 у вечірній час ОСОБА_4 перебував за місцем свого мешкання за адресою: АДРЕСА_1,

у нього виник умисел на заволодіння рибою із зазначеного ставка. З цією метою, ОСОБА_4, взяв вдома рибачькі сітки в кількості сім штук та гумову лодку з веслом і близько 18:00 год. 18.03.2023 прибув на ставок, що перебуває в оренді у ОСОБА_6. Будучи впевненим, що його дії непомітні для сторонніх осіб, діючи умисно, з корисливих мотивів, взяв лодку та, поклавши в неї сіті, заплив на територію водного простору ставка, де встановив сіті для вилову риби, після чого повернувся на берег і повернувся додому. Наступного дня 19.03.2023 близько 06:00 год. ОСОБА_4, знову прибув на ставок та використовуючи надувну гумову лодку, заплив на територію водного простору ставка, збираючи сіті. Під час збирання сітей він виявив наявність в них риби. Склавши сіті на лодку він дістався берега та почав викладати сіті з рибою і діставати рибу з сітей. Близько 08:30 год. 19.03.2023 на березі даного ставка факт крадіжки риби ОСОБА_4 був виявлений працівниками поліції та Управління Державного агентства рибного господарства України в Сумській області. Сума майнової шкоди, завданої потерпілому, становить 585,00 грн [12]. В даному випадку особа усвідомлювала, що не просто здійснює вилов риби, а посягає на власність іншої людини, оскільки риба утримувалася у напіввільних умовах і у неї була вклада праця іншої людини.

Висновки. Таким чином, можна зробити висновок, що незаконне зайняття рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом та крадіжка можуть у певних випадках збігатися за більшістю ознак: за об'єктом (обидва кримінальних правопорушення посягають на відносини власності); предметом (ним можуть виступати водні живі ресурси); об'єктивною стороною (суспільно небезпечне діяння у виді незаконного зайняття водним добувним промислом, суспільно небезпечні наслідки у виді заподіяння майнової шкоди та причин-

но-наслідковий зв'язок між ними); суб'єктом (загальний); суб'єктивною стороною (умисна форма вини). Для відмежування цих складів кримінальних правопорушень необхідно враховувати:

1) для кримінального правопорушення, передбаченого статтею 249 КК України, право власності виступає лише додатковим об'єктом, основна шкода заподіюється навколишньому середовищу;

2) предметом незаконного зайняття рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом можуть виступати водні живі ресурси, які не відокремлені від природного середовища або в які не вклада праця людини;

3) істотна шкода як ознака об'єктивної сторони кримінального правопорушення, передбаченого статтею 249 КК України, хоч і може мати вартісне вираження, носить більш складний характер і повинна враховувати інші фактори, зокрема нематеріальні втрати для навколишнього середовища;

4) суб'єкт незаконного зайняття водним добувним промислом може притягатися до кримінальної відповідальності тільки по досягненню 16 річного віку на відміну від крадіжки, за вчинення якої відповідальність настає з 14 років;

5) суб'єктивна сторона кримінального правопорушення, передбаченого статтею 249 КК України, передбачає факт усвідомлення винною особою того, що водні організми, які відносяться до предмету кримінального правопорушення, не відокремлені від природного середовища і не є власністю іншої людини.

Отримані висновки можуть бути корисними у подальших наукових розвідках з питань кримінальної відповідальності за незаконне зайняття рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом та відмежування цього кримінального правопорушення від суміжних діянь.

Список використаних джерел

1. Мойсак С. М. Особливості кваліфікації діянь за порушення правил рибальства. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2017. № 6. С. 219–223.
2. Оробець К. М. Кримінальна відповідальність за незаконне зайняття рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом : монографія. Харків : Право. 2014. 256 с.
3. Черевко К. О. Незаконне зайняття рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом в розрізі українського законодавства. *Вісник кримінологічної асоціації України*. 2020. № 2. С. 61–68.
4. Кримінальні правопорушення проти довкілля (основні положення кримінально-правової характеристики) : навч. посіб. / О. О. Дудоров, Д. В. Каменський, Р. О. Мовчан, Є. О. Письменський / за ред. О.О. Дудорова, Р.О. Мовчана. Київ: Норма права, 2024. 468 с.
5. Волкова Т. І. Відмежування злочину «Незаконне зайняття рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом» від суміжних злочинів. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. Вип. 4. Том 2. С. 124–128.
6. Кримінально-правова охорона особи та власності в Україні: навч. посіб. / І. Б. Газдайка-Василишин, А. О. Йосипів, М. В. Самарчук. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 240 с.
7. Про судову практику у справах про злочини та інші правопорушення проти довкілля : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 10 грудня 2004 р. № 17. *Вісник Верховного Суду України*. 2005. № 1. С. 9–12.
8. Вирок Старокосятинівського районного суду Хмельницької області від 22 листопада 2017 року у справі № 1-кп/683/231/2017. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/70444413>.
9. Дудоров О. О., Каменський Д. В. Істотна шкода як криміноутворююча ознака незаконного зайняття рибним, звіриним чи іншим водним добувним промислом: проблеми тлумачення і вдосконалення кримінального закону. *Вісник ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка*. 2022. Вип. 1. С. 31–49.
10. Волкова Т. І. Об'єктивна сторона злочину – незаконного зайняття рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом, передбаченого частиною 1 статті 249 Кримінального кодексу України. *Юридична наука*. 2016. № 3. С. 22–48.
11. Оробець К. М. Незаконне зайняття рибним, звіриним або іншим добувним водним промислом. *Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т.* Харків : Право, 2016. Т. 17: Кримінальне право / редкол.: В. Я. Тацій (голова), В. І. Борисов (заст. голови) та ін.; Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 2017. С. 570–572.
12. Роменського міськрайонного суду Сумської області від 19 жовтня 2023 року у справі № 585/2787/23. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114306507>.

References

1. Moisak, S. M. (2017). Osoblyvosti kvalifikatsii diian za porushennia pravyl rybalstva [Peculiarities of qualification of acts for violation of fishing rules]. *Yurydychnyi naukovi elektronnyi zhurnal*, 6, 219–223 [in Ukrainian].
2. Orobets, K. M. (2014). *Kryminalna vidpovidalnist za nezakonne zainiattia rybnym, zvirynym або inshym vodnym dobutnym promyslom : monohrafiia* [Criminal liability for illegal fishing, animal or other water-based fishing: monograph]. Kharkiv : Pravo. 256 s. [in Ukrainian].
3. Cherevko, K. O. (2020). Nezakonne zainiattia rybnym, zvirynym або inshym vodnym dobutnym promyslom v rozrizi ukrainskoho zakonodavstva [Illegal fishing, hunting or other aquatic exploitation in the context of Ukrainian legislation]. *Visnyk kryminolohichnoi asotsiatsii Ukrainy*, 2, 61–68 [in Ukrainian].
4. Kryminalni pravoporushennia proty dovkillia (osnovni polozhennia kryminalno-pravovoi kharakterystyky) : navchalnyi posibnyk (2024). [Criminal offenses against dovkillia (basic provisions of criminal-legal characteristics): initial possibility]. O. O. Dudorov, D. V. Kamenskyi, R. O. Movchan, Ye. O. Pysmenskyi / za red. O. O. Dudorova, R. O. Movchana. Kyiv: Norma prava. 468 s. [in Ukrainian].
5. Volkova, T. I. (2018). Vidmezhuвання zlochyну «Незаконне зainiattia rybnym, zvirynym або inshym vodnym dobutnym promyslom» vid sumizhnykh zlochyniv [Distinguishing the crime of «Illegal fishing, hunting or other aquatic exploitation» from related crimes]. *Naukovi visnyk publichnogo ta pryvatnogo prava*, 4, Vol. 2, 124–128 [in Ukrainian].
6. Kryminalno-pravova okhorona osoby ta vlasnosti v Ukraini: navch. posibnyk (2019). [Criminal and legal protection of the person and property in Ukraine: a manual]. I. B. Hazdaika-Vasylyshyn, A. O. Yosypiv, M. V. Samarchuk. Lviv: LvDUVS. 240 s. [in Ukrainian].
7. Pro sudovu praktyku u spravakh pro zlochyyny ta inshi pravoporushennia proty dovkillia : Postanova Plenumu Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 10 hrudnia 2004 r. № 17 (2005). [On judicial practice in cases of crimes and other offenses against the environment: Resolution of the Plenum of the Supreme Court of Ukraine dated December 10, 2004 No. 17]. *Visnyk Verkhovnoho Sudu Ukrainy*. 1, 9–12 [in Ukrainian].
8. Vyroky Starokostiantynivskoho raionnogo sudu Khmelnytskoi oblasti vid 22 lystopada 2017 roku u spravi № 1-kp/683/231/2017 [Judgment of the Starokostiantynivskiy District Court of Khmelnytskyi Region dated November 22, 2017 in case No. 1-kp/683/231/2017]. Yedyniy derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/70444413>. [in Ukrainian].
9. Dudorov, O. O., & Kamenskyi, D. V. (2022). Istotna shkola yak kryminoutvoriuiucha oznaka nezakonnogo zainiattia rybnym, zvirynym chy inshym vodnym dobutnym promyslom: problemy tлумachennia i vdoskonalennia kryminalnogo zakonu [Significant harm as a criminal element of illegal fishing, animal or other aquatic exploitation: problems of interpretation and improvement of criminal law]. *Visnyk LDUVS im. E. O. Didorenka*, 1, 31–49 [in Ukrainian].
10. Volkova, T. I. (2016). Obiektivna storona zlochyну – nezakonnogo zainiattia rybnym, zvirynym або inshym vodnym dobutnym promyslom, peredbacheno ho chastynoiu 1 statti 249 Kryminalnogo kodeksu Ukrainy [The objective side of the crime is illegal fishing, animal or other aquatic exploitation, as provided for in Part 1 of Article 249 of the Criminal Code of Ukraine]. *Yurydychna nauka*, 3, 22–48 [in Ukrainian].
11. Orobets, K. M. (2017). Nezakonne zainiattia rybnym, zvirynym або inshym dobutnym vodnym promyslom. Velyka ukrainska yurydychna entsyklopediia: u 20 t. [Illegal occupation of fish, game or other extractive water fishing. Great Ukrainian Legal Encyclopedia: in 20 volumes]. Kharkiv : Pravo, 2016. T. 17: Kryminalne pravo / redkol.: V. Ya. Tatsii (holova), V. I. Borysov (zast. holovy) ta in.; Nats. akad. prav. nauk Ukrainy; In-t derzhavy i prava im. V. M. Koretskoho NAN Ukrainy; Nats. yuryd. un-t im. Yaroslava Mudroho. S. 570–572. [in Ukrainian].
12. Romenskoho miskraionnogo sudu Sumskoi oblasti vid 19 zhovtnia 2023 roku u spravi № 585/2787/23 [Romenskyi City District Court of Sumy Region dated October 19, 2023 in case No. 585/2787/23]. Yedyniy derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114306507> [in Ukrainian].

Danylevska Julia,

Candidate of Legal Sciences, Senior Researcher

Head of Doctoral Studies

(Donetsk State University of Internal Affairs, Kropyvnytskyi)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1893-8473>**Danylevskiy Andrii,**

Candidate of Legal Sciences, Associate Professor

Head of the Intelligence Department – Head of Intelligence

(Kyiv Institute of the National Guard of Ukraine, Kyiv)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9315-9381>**DEFINE ILLEGAL FISHING, ANIMAL OR OTHER AQUATIC PRODUCING FROM THEFT**

The article presents an analysis of the composition of the criminal offense provided for in Article 249 of the Criminal Code of Ukraine. The features of the subject of illegal fishing, animal or other water-based fishing are studied, with the help of which this criminal offense can be distinguished from related criminal offenses, in particular, theft. Thus, it has been established that the subject of the criminal offense provided for in Article 249 of the Criminal Code of Ukraine is aquatic living resources that are not separated from the natural environment or in which human labor has not been invested.

When distinguishing illegal fishing, hunting, or other water-based exploitation from theft, it is necessary to take into account that for the criminal offense provided for in Article 249 of the Criminal Code of Ukraine, property rights are only an additional object, the main damage is caused to the environment. The subject of illegal fishing, animal or other aquatic exploitation may be aquatic living resources that are not separated from the natural environment or in which human labor has not been invested, unlike the subject of theft.

Significant damage as a sign of the objective side of a criminal offense provided for in Article 249 of the Criminal Code of Ukraine, although it may have a value expression, is more complex in nature and must take into account other factors, in particular non-material losses to the environment.

A person engaged in illegal water-based fishing can be held criminally liable only upon reaching the age of 16, unlike theft, for which liability arises from the age of 14. A sign of the subjective side of a criminal offense, provided for by Article 249 of the Criminal Code of Ukraine, is the fact of the guilty person's awareness that aquatic organisms that are the subject of the criminal offense are not separated from the natural environment and are not the property of another person.

Key words: criminal offenses against the environment, criminal offenses against property, subject of the criminal offense, fishing, aquatic mining, theft.

Надіслано до редколегії 28.02.2025